

FÖR VILTET

April 2013

FINLANDS
VILTCENTRAL
SUOMEN RIISTAKESKUS

INNEHÅLL

Ledaren: Med fokus på vargen	3
Rakt på sak om de stora rovdjuren	4
Enkätsvaren berättar	7
Viltvårdsråden bereder förvaltningsplanerna	8
Förvaltningsplanen stakar ut hur älgstammen ska skötas	10
Taigasädgåsen får internationell förvaltningsplan	13
Frivilligarbete för viltet	14
SRVA rycker ut vid olyckor med storvilt	16
Vilthushållningens naturvårdsmodeller behövs också på naturskyddsområden	18

För viltet

Tidningen För viltet ges ut av Finlands viltcentral. Den informerar om bakgrunden till förvaltningsplanerna för viltet, om hur planerna framskrider och om resultaten. Förvaltningsplanerna stakar ut riktlinjerna och målsättningarna för den långsiktiga förvaltningen av våra viltstammar.

Finlands viltcentral bereder planerna medan Jord- och skogsbruksministeriet leder arbetet och fastställer planerna. Beredningen inbegriper två regionala mötesrundor. Riksviltvårdsrådet och de regionala viltvårdsråden deltar i arbetet genom att jämk ihop de olika parternas synsätt. Allmänheten bereds möjlighet att delta i och påverka beredningen av förvaltningsplanerna på öppna möten för intressegrupperna.

Redaktör: **Marja Lammi**
Grafisk planering: **Ilkka Eskola, Hansaprint Oy**
Tryckeri: **Hansaprint Oy, 2013**
Omslagsbild: **Kimmo Pöri**

MED FOKUS PÅ VARGEN

■ ■ ■ Den gångna vintern blev en vändpunkt för den finska vargpolitiken. De övervakande myndigheterna avslöjade två allvarliga fall av illegalt vargdödande. Den rättsliga behandlingen av fallen pågår fortfarande.

Fallen bekräftade uppfattningen som forskarna redan länge har haft, att det illegala dödandet har haft en avgörande inverkan på vår vargstams utveckling. Också jägarna har blivit tvungna att inse detta trista faktum, trots att det kastar en skugga över de laglydiga jägarnas skara. Tabut är brutet, det tysta godkännandets kultur är förhoppningsvis borta.

Alla är säkert överens om att även rovdjursfrågorna ska skötas uteslutande med lagliga och gemensamt accepterade metoder. De förpliktelser som Finland har gentemot EU gäller fortsättningsvis. I vargpolitiken behöver vi alltså en bred samhällelig värdediskussion.

Det projekt som jord- och skogsbruksministeriet har inlett för en evaluering av rovdjurspolitiken skapar en utmärkt ram för värdediskussionen. Syftet med den externa evalueringen är att göra en bedömning av verksamhetens resultat, men när uppdraget gavs framhölls det att projektet också ska avkasta idéer och förslag för hur rovdjurspolitiken kan utvecklas.

För att den samhälleliga värdediskussionen inte ska bli en halvmesyr får tankarna och åsikterna inte stanna inom evalueringsprocessens inre krets. Den ska engagera allmänheten med sina organisationer och de politiska beslutsfattarna. De upprörande fallen i Perho har mycket riktigt gett debatten ett lyft. Förhoppningsvis kommer fokus också att läggas på arbetet med att ta fram lösningar

som alla parter är betjänta av, i stället för att olika åsiktsgrupperingar beskyller varandra och letar efter syndabockar. Annars kastar vi ut barnet med badvattnet.

Finlands viltcentral har fått i uppdrag att revidera förvaltningsplanen för vår vargstam. Arbetet ska ta hänsyn till de utvecklingsförslag som tas fram vid evalueringen. En ödmjuk utgångspunkt för arbetet är dock att vi har misslyckats med målsättningarna i den tidigare förvaltningsplanen för vargen. Det gick inte att förena skyddsmålsättningarna med målsättningarna för den sociala hållbarheten. Vargstammen har under förvaltningsplanens tid halverats, medan – beroende på att vargen har brett ut sig till nya områden – vargkonflikterna har ökat och tillspetsats.

De åsikter som de människor som bor i vargområden ger uttryck för, och de rädslor och olägenheter som de upplever, har inte fått konkreta svar eller hjälp av samhället eller myndigheterna. Jag är övertygad om att här döljer sig nycklarna som kan öppna den låsta situationen. Om vi inte lyckas med det här kommer Finland att ha ständiga problem med EU.

Till de regionala viltvårdsrådens och riks-viltvårdsrådets främsta uppgifter hör att engagera intressegrupperna och göra dem delaktiga. Det har framförts önskemål om att verksamheten ska ha ett innehåll som är viktigt och har effekt, för att inte mötena ska urarta till kafferep. Nu har vi innehåll!

Vi önskar att våra intressegrupper ska engagera sig aktivt i viltförvaltningens rovdjursprojekt, så att vi kan skapa riktlinjer och verktyg med vilka vi alla kan leva.. ●

Reijo Orava
Direktör
Finlands viltcentral

Vilthushållningschef Jarkko Nurmi, Finlands viltcentral

RAKT PÅ SAK OM DE STORA ROVDJUREN

Ministeriet deltog i viltcentralens regionala möten med intressegrupperna.

Den finska rovdjurspolitiken av år 2013 befinner sig vid en brytningspunkt. Bestånden av stora rovdjur har vuxit och brett ut sig till nya områden där bebyggelsen är tätare än i rovdjurens "traditionella" regioner. Det här har oundvikligen lett till problem. Jord- och skogsbruksministeriets tjänstemän deltog i höstas i de möten som de regionala viltvårdsråden arrangerade för allmänheten för att höra vad folk tänker och tycker.

■■■ I synnerhet för vargens del har situationen drivits till sin spets sedan det i Perho och Sonkajärvi framkommit misstänkta fall av tjuvskytte på varg och försök till illegalt dödande. Om misstankarna besannas och fallen leder till domar kommer de sannolikt att ha en omfattande effekt på rovdjurspolitiken och jaktövervakningen under den närmaste framtiden.

Vid ministeriets besök i regionerna handlade det om att realisera en ny sorts viltpolitik. Viltvårdsråden ansvarar inom sina respektive regioner för att intressegrupperna görs delaktiga i beslutsfattandet och har i uppdrag att säkerställa att beslutsfattandet i viltpolitiken är pluralistiskt och att alla parter blir hörda. Det var viltvårdsråden som arrangerade mötena medan ministeriets tjänstemän höll expertanföranden med anknytning till rovdjuren och lyssnade på vad mötesdeltagarna hade att säga.

Ett helt spektrum av åsikter om rovdjuren

På mötena kartlades de problem som folk upplever med de stora rovdjuren och var någonstans händelserna har inträffat. Mötesdeltagarna fick också grunna på eventuella nyttiga aspekter av rovdjuren, på idéer om hur samlevnaden kan utvecklas och på behovet av ändringar i lagstiftningen.

De största upplevda problemen är knutna till vargen. I praktiken har det inte funnits varg i västra Finland på över hundra år, men arten har under de senaste åren återvandrat. I västra Finland är bosättningen mycket tätare än i

KIMMO PÖRÄ

Viltvårdsråden har i uppdrag att säkerställa att beslutsfattandet i viltpolitiken är pluralistiskt och att alla parter blir hörda.

Finland har genom internationella avtal förbundit sig till en hållbar förvaltning av vargstammen och förvaltningen ska i högre grad än tidigare ta hänsyn till dem som lever och bor inom vargens inflytelsesfär.

östra Finland, där invånarna kanske är vanare vid rovdjurens närvaro. Utöver skadorna på sällskapsdjur och produktionsdjur har de sociala frågorna med anknytning till vargen – känslorna av hot och rädsla som folk upplever – blivit högaktuella. Som en lösning på de här problemen erbjöds bland annat preciserad information om vargflockarnas rörelser och en önskan om större flexibilitet i lagstiftningen beträffande jakten.

De som bor inom vargens inflytelsesfär är rädda

I en stor del av vargresponsen konstaterades att myndigheterna måste vidkännas det faktum att de som lever i vargtrakter är rädda för vargen och att den här rädslan inte får bagatelliseras. Men det fördes också fram nyttiga synpunkter på vargarna: aktörer i skogs- och trafikbranschen tyckte det var bra att vargarna reducerar älgbestånden och ansåg att vargarna är ett plus för naturturismen.

Beträffande skötseln av björnstammen är situationen av responsen att döma inte alls lika komplicerad. Vid det här laget betraktas björnen som ett värdefullt vilt som kan jagas enligt det hållbara nyttjandets princip. I synnerhet i de områden i västra Finland där björnstammen växer togs de skador upp som arten orsakar biodlare. Det här är ett problem som vi måste reagera på genom att satsa på skadeförebyggande åtgärder. Dessutom konstaterades att zonindelningen i förvaltningsplanen för björnstammen har blivit föråldrad på grund av regionala förändringar i björnbestånden. Det skulle behövas en uppdatering som bygger på preciserad biologisk information.

För lodjurets del konstaterades det på mötena att dagens forskningsdata om stammens storlek inte har hängt med i den snabba tillväxten. Det konstaterades att arten orsakar problem för viltushållningen, i synnerhet för skötseln av hjort och rådjur. Skogsvildrenens status som direktivart konstaterades vara ett vägande argument för en styrning av lodjurslicenserna på regional nivå. Finlands viltcentral har redan reagerat på det här. Som en nyttig aspekt på de växande lodjursbestånden framfördes att lodjuret också jagar räv och mårddhund. Enligt somligas bedömning visar sig effekterna redan i vissa regioner i form av stärkta skogshönsbestånd.

På mötena diskuterades också de problem som järven orsakar renhushållningen, men några behov av ändringar i lagstiftningen presenterades inte.

I synnerhet i de områden i västra Finland där björnstammen växer är björnskadorna på biodlingar ett problem som vi måste reagera på genom att satsa på skadeförebyggande åtgärder.

■ ■ ■ Uppdateringen av förvaltningsplanen för vargstammen inleds hösten 2013

Finlands viltcentral inleder uppdateringen av förvaltningsplanen för vargstammen i höst. De misstänkta fallen av tjuvjakt på varg har gjort uppgiften ännu svårare. Viltforskarna bedömer att tjuvjakten har påverkat vargstammen. Troligen kommer den uppskattade storleken på vargstammen att skrivas ner. Specialforskare Ilpo Kojola på Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet uppskattar storleken på vår vargstam till cirka 130 individer i detta nu.

Finland har förbundit sig till en hållbar förvaltning av vargstammen genom internationella avtal. Förvaltningen ska implementeras på ett sätt som i högre grad än vad som idag är fallet tar hänsyn till dem som lever inom vargens inflytelsesfär. Ansvar för förvaltningen av vår vargstam får inte lastas på några få regioner, utan härnäst ska vi av allt att döma eftersträva en jämnare fördelning av vargstammen än vad som idag är fallet. Som stöd för detta behöver vi en övergripande samhällelig vision och politiskt stöd.

Kan staten göra någonting för att lösa vargkonflikten?

■ Jord- och skogsbruksministeriet har alltid den trista rollen att understryka det faktum, att vi inte är ensamma om att fatta beslut om riktlinjerna för hur vargstammen ska förvaltas. Vargen är en art som skyddas i naturdirektivet och jakten efter varg är strängt reglerad. Den här regleringen är en följd av bland annat tidigare övervakningsåtgärder som kommissionen har vidtagit mot Finland. Sverige har inom naturdirektivet tagit fram flexibla lösningar med bland annat beståndsvårdande licenser. Kommissionen har emellertid ställt sig synnerligen negativt till de här initiativen och det verkar faktiskt som om Sverige inom kort kommer att dras inför EU-domstolen.

Det här är förargligt. Jord- och skogsbruksministeriet ska tillsammans med de svenska myndigheterna inleda överläggningar med kommissionen om hurdana flexibla lösningar som kan tas fram, i synnerhet för att hantera problemen som orsakas av vargar som rör sig nära bebyggelse. Omständigheterna i Sverige och Finland avviker från många länder i Centraleuropa i det avseendet att vargarna här inte lever i bergsområden med väldigt gles bebyggelse.

Om vi har framgång vid de här överläggningarna kan vi hjälpa till vid beredningen av förvaltningsplanen genom att erbjuda ett breddat urval verktyg för hanteringen av problemen.

Jag hoppas att viltcentralen lyckas skapa en process där ömsesidighet, vetenskaplig kunskap, känslor och respekt för andras åsikter ska leda till ett brett samförstånd om hur vargstammen ska förvaltas. Väsentligt vore att vi inser att den här konflikten inte har en enda lösning, utan att hanteringen av den kräver att flera olika åtgärder koordineras och vidtas med kraft.

Sami Niemi, konsultativ tjänsteman, Jord- och skogsbruksministeriet

Kommentarer om vargkonflikten

■ "Spår som en varg har lämnat i snön under natten nära ett hus är inget förebud om överhängande fara som man huvudstupa måste reagera på med licenser. I framtiden ska vi bemöta sociala fobier med upplysning i stället för att bagatellisera dem eller belöna dem med nya varglicenser. Ministeriet och viltförvaltningen borde nu koncentrera sig på att informera."

Sami Lyytinen, vice ordförande för Luonto-Liittos vargrupp

■ "Om vår vargstam kollapsar hotas också stammens genetiska livsduglighet eftersom invandringen från Ryssland har blivit avsevärt mindre. Vi har inte längre råd att förlora en enda reproduktiv flock, utan minskningen måste vändas till en ökning."

Petteri Tolvanen, programchef, WWF

■ "Bekämpningen av tjuvjakt hör till det viktigaste vid förnuftig förvaltning av vargstammen. Jord- och skogsbruksministeriet borde driva kampanj mot tjuvjakten och satsa på information om vargen. Det vore i alla parter intresse att sätta sändarhalsband på flockarna i sydvästra Finland. Om det dyker upp en varg på gårdsplanen kan det bero på att det finns en utfodringsplats för viltet i närheten. Avsluta hellre utfodringen än vargen."

Risto Sulkava, ordförande, Finlands naturskyddsförbund

Kimmo Pöri

Jaktchef **Antti Impola**, Finlands viltcentral

ENKÄTSVAREN BERÄTTAR

Finlands viltcentral gjorde i höstas en enkät på nätet för att få veta vad de svarande tycker om viltcentralens arbete med viltvårdsråden och intressegrupperna under den gångna verksamhetsperioden. Enkäten hade en bred målgrupp som omfattade de olika intressegrupperna och viltvårdsrådets medlemmar och föredragande.

■ ■ ■ Sammanlagt svarade ungefär 220 personer på enkäten och av dem företrädde nästan tre fjärdedelar någon intressegrupp. En majoritet av svararna företrädde intressegrupper för jord- och skogsbruk, jakt och viltushållning, naturskydd samt polisen och gränsbevakningen.

Av de svarande hade 80 % deltagit i de möten för intressegrupper som viltvårdsråden ordnat under åren 2011-2012. De regionala viltvårdsråden har till dags dato arrangerat tre forum för intressegrupper. Två av dem har haft älggen som tema och ett de stora rovdjuren.

Enligt enkätsvaren upplevdes mötena för intressegrupper som mycket nödvändiga; möjligheterna för olika aktörer att utbyta åsikter och diskutera saker upplevdes som viktig. Mötena har också gett nya aktörer en möjlighet att gå med i verksamheten. I genomsnitt bedömdes mötena ha varit rätt lyckade. Med tanke på fortsättningen framfördes utvecklingsönskemålet att mötena skulle ha en tydligare målsättning och att nya initiativ och infallsvinklar skulle tas upp i viltfrågor.

Den offentliga viltkoncernen har ställt upp fyra målsättningar för sin strategi, som också arbetet med viltvårdsråden och intressegrupperna omfattar:

Målsättningarna är:

1. viltushållningen ska skapa välfärd,
2. viltstammarna ska bevaras livskraftiga,
3. jakten ska vara etisk och ansvarsfull,
4. viltskadorna och viltkonflikterna ska vara under kontroll.

För målsättningarna 1-3 gjorde majori-

teten av svararna bedömningen att verksamheten har motsvarat och uppfyllt de uppställda målsättningarna väl. Naturligtvis förekom det smärre variationer i svarens betoningar exempelvis mellan olika intressegrupper. Att viltushållningen ska skapa välfärd är den av målsättningarna som har tillkommit sist, vilket mycket väl kan vara orsaken till att det förekom mera osäkerhet i enkätsvaren för den här målsättningen än för de andra. För målsättningen att hålla viltskadorna och viltkonflikterna under kontroll förekom det en klart större spridning i svaren än för de andra målsättningarna. I motiveringarna till svaren lyftes som väntat i synnerhet frågorna om de stora rovdjuren fram.

Ungefär hälften av de svarande ansåg att deras möjligheter att påverka i viltfrågor hade blivit bättre.

Bland de olika grupperna av svarande upplevde i synnerhet företrädarna för intressegrupperna, men också företrädarna för de jaktvårdsföreningar som är medlemmar i viltvårdsråden, att de har lättare än förut att göra sig hörda i viltförvaltningens beslutsfattande.

De svarande ansåg det vara viktigt att det lokala synsättet på viltet ska prioriteras högre än förut i beslutsfattandet på både riksnivå och regional nivå. Det inkluderande sätt att behandla ärenden som har integrerats i viltförvaltningen upplevdes mycket riktigt som positivt i enkätsvaren.

De svarande ansåg det vara viktigt att det lokala synsättet på viltet ska prioriteras högre än förut i beslutsfattandet på både riksnivå och regional nivå.

Marja Lammi, kommunikationsplanerare, Finlands viltcentral

VILTVÅRDSRÅDEN BEREDER FÖRVALTNINGSPLANERNA

Syftet med de riksomfattande förvaltningsplanerna är att bevara viltstammarna livskraftiga, säkerställa möjligheterna till jakt och ge kontroll över de skador som viltet orsakar. De här förhoppningarna, förväntningarna och kraven, som ofta står i konflikt med varandra, försöker vi jämka ihop genom dialog och en öppen arbetsmodell.

■■■ Förvaltningsplanerna ska fungera som ett verktyg för en behärskad styrning av viltstammarna. I mitten av 2000-talet gjordes de första förvaltningsplanerna upp för vargen, björnen, lodjuret, östersjö-sälen, skogsvildrenen och rapphönan. Därefter stod skogshönsen och järven i tur.

Förvaltningsplanerna för älgen och sädgåsen är inne på sista varvet och i startgroparna står taigasädgåsens internationella förvaltningsplan som omfattar hela flyttningsrutten och koordineras av Finland.

Förvaltningsplanerna kräver fortlöpande uppdatering. Efter hand som viltstammarna växer ökar också konflikterna med dem.

Uppdateringsrundan börjar med den äldsta förvaltningsplanen, det vill säga med vargen som väcker starka känslor och förväntningar av många slag. Men processen underlättas av att arbetet kan utgå från den plan som redan finns.

Gäller att finna en gemensam vision

Finlands viltcentral svarar för beredningen och uppdateringen av förvaltningsplanerna medan viltvårdsråden hör intressegrupperna och engagerar dem i beredningen. Förvaltningsplanerna fastställs av jord- och skogsbruksministeriet.

Efter hand som arbetet framskrider arrangerar de regionala viltvårdsråden forum för intresse-

grupperna där jägarnas, myndigheternas, naturskyddarnas, markägarnas och näringslivets synsätt jämkas ihop. Tillställningarna är öppna och diskussionen fri, så det står var och en fritt att yttra sig och säga sin mening i viltfrågor. Riksviltvårdsrådet behandlar frågor på en högre nivå än de regionala råden och koncentrerar sig på långtidsplanering.

Jaktvårdsföreningarna som uträttar frivilligarbete utgör viltpolitikens fundament och deltar på många sätt även i beredningen och realiseringen av förvaltningsplanerna. De tusentals jägare som frivilligt ställer upp på inventeringar och registrerar viltskador utgör förutsättningen för att planerna kan bygga på färsk information.

Representanter för riksviltvårdsrådet och de regionala viltvårdsråden sammanträder i Lahtis. I grupparbetet deltar från vänster jaktchef Juha Kuittinen, jaktchef Visa Eronen, Martin Hägglund som är medlem i riksviltvårdsrådet samt Veikko Aho och Asko Keski-Nisula som bägge är medlemmar i viltcentralens styrelse.

Marja Lammi

Omsorgsfull beredning betalar sig

Landets viltförvaltning omorganiserades för två år sedan vilket betyder att viltvårdsråden inte har hunnit sammanträda mer än några få gånger. Icke desto mindre har vi redan goda erfarenheter av verksamheten. Hannu S Laine som är ordförande för riksviltvårdsrådet är också ordförande för Södra Tavastlands regionala viltvårdsråd. I riksviltvårdsrådet sitter 15 representanter utsedda av de regionala råden och därtill en bred representation av experter från olika intressegrupper i samhället.

- På dagordningen har vi en hel del ärenden att behandla och riktlinjer att dra upp med bred pensel, vilket betyder att det inte räcker till med en enda mötesdag.

- Just nu behandlar vi förvaltningsplanerna för hönsfåglarna, hjortdjuren och sädgåsen. Efter det ska vi ta ställning till förvaltningsplanen för vargen, uppger Laine.

Enligt Laines bedömning kommer beslutsfattandet i allt högre grad att överföras till regionnivå bara de regionala viltvårdsråden blir varma i kläderna.

- När det gäller exempelvis förvaltningsplanen för älgstammen finns det en klart tendens att överföra beslutsfattandet till regionerna. Också jakttiderna för hönsfåglarna bygger numera på pinfärsk inventeringsresultat, vilket sannolikt kommer att leda till en ökad flexibilitet för regionerna, säger Laine.

Även Risto Sulkava, som är ordförande för styrelsen för Finlands naturskyddsförbund, har en övervägande positiv syn på riksviltvårdsrådets arbete, även om rådet fortfarande befinner sig i början.

- De har samlat en stor skara mycket kunniga personer, så samtalen har varit synnerligen givande.

Vi får hoppas att vi slipper onödiga meningsmotsättningar. När cirkelarna är små går det lätt så, att det är två ytterligheter som diskuterar med varandra, säger Sulkava.

Han har goda erfarenheter i synnerhet av samarbetet för att förbättra viltets livsmiljöer. Vårre är det när somliga grupperingar sportar med att göra håftigt motstånd mot naturskyddsområden.

- Arbetet framskrider bäst när ställnings-taganden och gemensamma ståndpunkter förbereds med omsorg. Man ska inte låta sig ryckas med av plötsliga infall, påpekar han.

Ulla Mehto-Hämäläinen företräder Mellersta Finlands NMT-central i det regionala viltvårdsrådet.

Enligt Mehto-Hämäläinen har det regionala rådets kommentarer till förvaltningsplanerna tagits väl emot och mötesinläggen har haft effekt på planerna. Både jägarna och naturskyddarna har aktivt tagit ställning i frågorna och andan har varit god.

- Det finns gott om skog i Mellersta Finland, så vi har också diskuterat älgskador under behandlingen av förvaltningsplanerna. Det finns gott om björn där också, så vi har även diskuterat en omklassning av Mellersta Finland från region med björnstam under utveckling till region med etablerad björnstam, berättar Mehto-Hämäläinen som ett exempel på det regionala rådets arbete.

Hannu S. Laine,
ordförande för
riksviltvårdsrådet

Risto Sulkava,
ordförande för
styrelsen för Finlands
naturskyddsförbund

**Ulla
Mehto-Hämäläinen,**
chef för landsbygds-
och energienheten
vid Mellersta Finlands
NMT-central

FÖRVALTNINGSPLANEN STAKAR UT HUR ÄLGSTAMMEN SKA SKÖTAS

Finlands viltcentral har gjort ett utkast till en förvaltningsplan för älgstammen i vårt land. Syftet med planen är en livskraftig och stabil älgstam och att hålla älgskadorna på en rimlig nivå. Förvaltningsplanen formulerar målsättningarna för förvaltningen av älgstammen och åtgärderna för hur målsättningarna ska realiseras.

För att älgstammen ska vara livskraftig krävs det att stammen är tillräckligt tät och relativt balanserad till sin struktur. Strukturen påverkar inte bara stammens storlek och utveckling utan också avskjutningen och skadorna.

■■■ Ansvaret för att förvaltningsplanen blir realiserad faller i första hand på den offentliga viltkoncernens aktörer, men realiserandet av målsättningarna kräver att många fler intressegrupper och organisationer är aktiva. Utkastet till förvaltningsplan färdigställs utgående från de utlåtanden som har begärts av olika intressegrupper och organisationer, och planen fastställs av jord- och skogsbruksministeriet.

Målet en älgstam i balans

För att älgstammen ska vara livskraftig krävs det att stammen är tillräckligt tät och relativt balanserad till sin struktur. Strukturen påverkar inte bara stammens storlek och utveckling utan också avskjutningen och skadorna.

I början av millenniet var älgstammen stor och reducerades genom intensiv jakt. Uttaget bestod till stor del av kalvar och vuxna tjurar, vilket ledde till en dominans av älgkor i stammens könsfördelning. Med undantag av den nordligaste delen av landet beräknas det gå så mycket som två älgkor på varje tjur. På grund av den skeva könsfördelningen beräknas tjurarna i medeltal vara klart yngre än älgkorna.

I synnerhet om skevheten i köns- och åldersstrukturen pågår länge blir konsekvenserna negativa.

Ett fåtaligt och ungt tjurbestånd ger älgkorna färre alternativ och påverkar fortplantningen. De allra flesta kor blir dräktiga, men kalvningen kan bli fördröjd, vilket påverkar kalvarnas storlek och i förlängningen deras utveckling. Dessutom väger de unga tjurarna mindre när de blir fällda och hornen är sämre än på äldre tjurar. En strukturellt balanserad älgstam är önskvärd även för att bevara stammens genetiska mångfald.

En älgstam som till sin köns- och åldersfördelning är mera balanserad än dagens älgstam är därför en uttalad målsättning i förvaltningsplanen. Det ska finnas maximalt 1,5 älgkor per tjur. I synnerhet i områden där det är ont om älg ska särskild uppmärksamhet fästas vid att stammens struktur är i balans.

I praktiken påverkar vi älgstammens struktur genom att jaga selektivt. För att balansera strukturen måste vi nu hålla igen

■■■

■ ■ ■ på uttaget av tjurar och kalvar, och i högre grad fokusera avskjutningen på i synnerhet unga älgkor.

Viltforskningen och Finlands viltcentral följer med älgstammens struktur och ger rekommendationer för styrningen av avskjutningen efter det rådande läget. Det är meningen att avskjutnings- och observationsinformationen ska bli färskare och öppnare, vilket hjälper oss att nå de strukturella målen för stammen. Även uppföljningen av älgstammens åldersstruktur och genetiska struktur ska utvecklas.

Flera aktörer ansvarar för förebyggandet av älgolyckor

Antalet älgolyckor påverkas inte bara av regleringen av älgstammen utan också av bland annat trafikmängderna och trafikanternas beteende, och av olika förebyggande åtgärder som älgvarningsområden, hastighetsbegränsningar och viltstängsel.

I förvaltningsplanen för älgstammen beskrivs ett antal olycksförebyggande åtgärder för olika trafikaktörer. Vid planeringen av vägprojekt och olycksförebyggande åtgärder ska hänsyn även tas till hur djuren vandrar och hur trafiklederna inverkar på regleringen av älgstammen och stammens mångfald. Vid planeringen av åtgärderna ska jaktvårdsföreningarna och andra specialister på den aktuella orten höras.

Systemen som varnar för älg och anpassar körhastigheten ska utvecklas. Röjningen av skyddsområden utmed vägar ska effektiviseras för att förbättra sikten i älgvarningsområden. Antalet olyckor ska minskas genom information till trafikanterna. I förarundervisningen ska hjortdjursolyckorna och förebyggandet av sådana behandlas utförligare än de behandlas i dag.

För regleringen av älgstammen och förebyggandet av olyckor är det viktigt med exakt information om älgolyckor som har inträffat. I dagsläget faller en del av hjortdjursolyckorna utanför den officiella statistiken. Det är därför nödvändigt att utveckla statistikföringen och insamlingen av olycksdata. Informationen om hjortdjursolyckor och andra skador som har orsakats av vilt ska härnäst samlas i ett elektroniskt viltskaderegister. Det ökar olycksinformationens användbarhet vid regleringen av älgstammen och riktandet av åtgärder.

Ett bättre utnyttjande av skadeinformationen är på väg

Hittills har vi fått in informationen om skogsskador som orsakats av älgar främst genom skadeersättningssystemets skadevärderingar och de nationella skogsinventeringarna. Men informationen är inte täckande och insamlingen av skogsskadeinformation behöver utvecklas.

Finlands skogscentral har börjat samla in information om skogsresurserna med fjärrkartering och kartläggning med det här systemet skador och behovet av plantskogsskötsel genom inventeringar i terrängen med bestämda intervaller. Det här gör det möjligt att producera skogsskadeinformation mera regelbundet och med högre täckning än förut. Utifrån skogsskadeinformationen på lokalnivå går det att utveckla rådgivningen för skogsägare och rikta de skogsvårdsåtgärder som behövs.

Den positionsinformation som vi får från olika källor om älgskador på jordbruk, skogsbruk och renhushållning ska sammanställas i ett elektroniskt viltskaderegister. Om vi därefter slår ihop informationen med den observations- och avskjutningsinformation som beskriver älgstammens tillstånd skulle vi få större möjligheter att uppskatta älgstammens storlek, lokalisering och effekter.

Regleringen av älgstammen står i nyckelposition också när det gäller förebyggandet av skador i jord- och skogsbruket. Det är nödvändigt att ta hänsyn till älgskadeinformationen när vi ställer upp målsättningarna för älgstammen, planerar och realiserar avskjutningen, och följer upp hur målsättningarna realiserar.

Vid skogsskötsel är det nödvändigt att ta hänsyn till den uppskattade risken för älgskador i området och prioritera skogsvårdsåtgärder som förebygger älgskador. Det går att påverka risken för älgskador i ett bestånd genom valet av förnyelsemetod, metoden för plantskogsskötseln och tidpunkten för åtgärderna. Målsättningen är att stöda anskaffningen av avskräckningsmedel som förhindrar betningsskador och annat material som förebygger skador samt att i samarbete med olika organisationer och intressegrupper utveckla rådgivningen som syftar till att förebygga älgskador. ●

Taigasädgässen har blivit oroväckande få och det finns en risk för att jakten efter arten ska upphöra helt och hållet. I fjol beslöts det att en internationell förvaltningsplan för taigasädgässen ska göra upp där det avtalas om jakten och hur stammen ska återuppbyggas. Finlands viltcentral innehar en betydelsefull roll i beredningen av förvaltningsplanen.

■ ■ ■ Taigasädgässen är en underart av sädgås med ett häckningsområde som sträcker sig från Fennoskandien till västra Sibirien. Arten övervintrar huvudsakligen på ett rätt snävt område vid Östersjön. I Europa påträffas taigasädgässen regelbundet och under någon tid på året i drygt tio stater.

Eftersom taigasädgässen har gått

KIMMO PÖRI

Det är nödvändigt att ta hänsyn till älgskadeinformationen när vi ställer upp målsättningarna för älgstammen, planerar och realiserar avskjutningen, och följer upp hur målsättningarna realiserar.

TAIGASÄDGÅSEN FÅR INTERNATIONELL FÖRVALTNINGSPLAN

tillbaka sedan 1990-talet uppgaderade AEWA-mötet (avtalet om bevarande av flyttande sjöfåglar i Afrika och Eurasien) i fjol artens skyddstatus så, att jakt får bedrivas enbart inom en internationell förvaltningsplan. I augusti 2012 beslöt AEWA:s tekniska kommitté och sekretariat på finskt initiativ att det för taigasädgåsen ska beredas en internationell förvaltningsplan som fastställs av parterna på ett möte 2015.

Beredningen av förvaltningsplanen påbörjades i en workshop när EU-ländernas ledande jaktmyndig-

heter möttes i Finland i oktober i fjol. I workshopen identifierades kunskapsluckor och gjordes upp ett förslag till vägkarta för projektets inledande workshop som ska arrangeras under innevarande år.

Resultatet av EU-workshopen skickades så fort det blivit klart till AEWA:s sekretariat. Dessutom bekräftade jord- och skogsbruksministeriet officiellt till AEWA:s sekretariat att ministeriet genom Finlands viltcentral erbjuder expert- och annan hjälp för projektet med förvaltningsplanen och är berett att

stå värd för den inledande workshopen. Även Danmark har lovat bidra med finansiering till projektet.

Till den inledande workshopen kallas alla de viktigaste internationella och nationella intressegrupperna. Ryssland är inte medlem i AEWA, men det är livsviktigt med ryskt deltagande eftersom majoriteten av taigasädgåssen häckar i Ryssland.

År 2012 blev förvaltningsplanen för spetsbergsgåsen som häckar på Spetsbergen klar. Den är AEWA:s första plan för en jaktbar gåspopulation. Beredningen av planen för spetsbergsgåsen får stå modell för taigasädgåsens förvaltningsplan, men målsättningen är den motsatta: stammen av spetsbergsgås växer hastigt och behöver begränsas medan stammen av taigasädgåås ska återuppbyggas så den blir livskraftig och tål jakt. Vi önskar inte fjällgåsen samma öde som taigasädgåsen!

Marja Lammi, kommunikationsplanerare, Finlands viltcentral

FRIVILLIGARBETE FÖR VILTET

Jaktvårdsföreningarna, som känner förhållandena i sina egna områden, utgör själva förutsättningen för en fungerande viltförvaltning. Viltförvaltningslagen ålägger jaktvårdsföreningarna flera offentliga förvaltningsuppgifter och en stor del av dem verkställs på talko av jägare på orten under jvf:s ledning.

Kurs på gång. Urjala jvf:s verksamhetsledare Sisko Hakala mäter en horntrofé.

■ ■ ■ - Ingen annanstans lägger väl så många sin fritid på talkoarbeten som ska göras året om! utbrister Sisko Hakala som är verksamhetsledare på Urjala jaktvårdsförening.

På olika håll i landet ställer jägare upp när skjutprov och jägar-examenstillfällen ska arrangeras. De sköter jaktövervakningen, traskar triangelrutter i skog och mark, sköter omfattande inventeringar av olika viltarter och fyller i obskort. Kontaktpersoner för stora rovdjur som har utbildats för uppgiften besiktar och identifierar spår och lämningar efter djur som oroar folk,

och jägare med hund som ställer upp för storviltsassistenten står i beredskap dygnet runt om det på en olycksplats finns ett skadat och kanske även farligt djur som ska spåras upp och avlivas.

De 298 jaktvårdsföreningarna i landet sörjer för jaktens kontinuitet och skolar in ungdomar så de jagar hållbart, säkert och etiskt. En viktig del av verksamheten handlar om att visa att arbetet som görs för viltet och viltets livsmiljöer belönas med starka viltstammar och lyckade jaktupplevelser.

- Jakten bjuder på naturupplevelser av många slag och kulinariska njutningar som kräver frivilliga insatser för viltvården för att kunna fortsätta, sammanfattar Sisko Hakala.

Allt fler bekymrade påringningar

Urjala jaktvårdsförening är en medelstor jvf med ungefär 600 medlemmar. Typiskt nog för en landsbygdskommun är majoriteten av medlemskåren av modell äldre och en del av medlemmarna bor inte på orten. Antalet aktiva medlemmar minskar och det bekymrar verksamhetsledaren.

- Om man bor på annan ort är det väldigt svårt att delta i den frivilliga verksamheten. Men vi har fått ett glädjande stort tillskott av ungdomar i verksamheten. Det vanliga är ju att ungdomarna flyttar från Urjala för att studera, men det förekommer också i någon mån att folk flyttar tillbaka.

- Vi försöker ordna ungdomsverksamhet med föreningen 4H som motor. Vi har en skogsdag för familjer och en skoldag för eleverna i klass fyra och fem med bland annat artkännedom och luftgevärs-skytte på programmet.

I sitt jobb har Sisko Hakala under de senaste fem åren märkt en klar förändring i folks förhållande till naturen. Hon har varit verksamhetsledare för Urjala jaktvårdsförening sedan 2007

- Under semestertider får vi mycket samtal av folk som har sett olika djur eller spår efter djur.

De oroar sig för lodjur eller

Både jaktövervakningen och storviltsassistenten SRVA sysselsätter frivilliga på jaktvårdsföreningarna.

Utan frivilligarbete har jakten ingen framtid, påpekar Sisko Hakala. På skogsdagen fick grundskole-eleverna bland annat prova på luftgevärsskytte. Sisko Hakala övervakar att allting går rätt till.

små rovdjur som mårdhundar och grävlingar. De är inte vana vid djur och blir rädda.

Här i Urjala har vi inga egentliga konflikter med de stora rovdjuren, men man stöter ofta på lodjur och folk får syn på björnar. Vi har mycket hjort och när det uppenbarar sig kadaver vid tätorter blir det fler oroliga påringningar, säger Hakala.

Licensbesluten bygger på färsk information

Till Finlands viltcentrals viktigaste uppgifter hör att stöda jaktvårdsföreningarna både ekonomiskt och i deras verksamhet. Jaktvårdsföreningarna ska beviljas mera jaktvårdsavgiftsmedel än förut och föreningarnas verksamhet ska stödjas genom utbildning och rådgivning för funktionärerna så att de också i fortsättningen ska kunna sköta sina uppgifter. Smidigare informationssystem ska också utvecklas för att underlätta föreningarnas och verksamhetsledarnas arbete.

Verksamhetsledaren leder jaktvårdsföreningens verksamhet och föredrar ärenden för jvf:s styrelse. I styrelsen sitter representanter för

områdets jägare och markägare. Vid beslutsfattandet på lokalnivå ska de nationella riktlinjerna jämkas ihop med det egna områdets förhållanden.

Färsk information om viltstammarna i det egna området som har samlats in på talko är av avgörande betydelse när jvf:s styrelse ger utlåtanden om licensansökningar för hjortdjur eller jakttider för skogshöns. Observationssystemet Tassen, där kontaktpersonerna för stora rovdjur skriver in sina observationer, ger information om antalet stora rovdjur i området.

Till jaktvårdsföreningarnas of-fentliga förvaltningsuppgifter hör skjutproven och jägarexamenstillfällena, vilka ger föreningarna en hel del att göra. I Urjala går skjutproven som på räls, enligt Hakala, eftersom de arrangeras under sommaren och på det viset att varje jaktförening ansvarar för ett av de fem proven.

- Storviltsassistenten SRVA har ökat i omfattning och det inträffar ofta viltolyckor, i synnerhet med vitsvanshjort. Vi har 19 personer som ger myndigheterna handräckning och tre av dem ligger dygnet runt i beredskap. Vi har också utnämnda och utbildade personer som kontrollerar hjortdjur som inte duger till föda.

I jaktvårdsföreningarnas kalender är årsmötena inskrivna i februari. Vintertid görs flera inventeringar på veckoslut efter snöfall. I april har föreningarna händerna fulla med älglicenser och på försommaren börjar karusellen med utbildningar och jägarexamenstillfällen. I augusti inleder andjakten den efterlängtnade jaktsäsongen.

- I synnerhet på landsbygden har jaktföreningarna en enorm social betydelse. På många orter är föreningen den enda möjligheten att samlas och göra någonting gemensamt. Somliga tar kanske jakten för en självklarhet, så jaktvårdsföreningarna måste arbeta för insikten att jakten inte har någon framtid utan frivilligarbetet, påpekar Sisko Hakala.

Till Finlands viltcentrals viktigaste uppgifter hör att stöda jaktvårdsföreningarna både ekonomiskt och i deras verksamhet.

SRVA RYCKER UT VID OLYCKOR MED STORVILT

Hos kontaktpersonen för storvilts-assistans ringer telefonen vanligen på natten. Det är nödcentralen eller polisen som ger uppdraget. Det har hänt en trafikolycka med ett storvilt. Nu börjar jobbet för ett frivilligarbete som upprätthålls av jaktvårdsföreningarna

■ ■ ■ Merparten av alarmer handlar om trafikolyckor med hjortdjur, men det händer att den påkörda parten i olyckan är ett stort rovdjur eller ett vildsvin. Idén med verksamheten är dock alltid den samma, att utföra ett djurskyddsarbete i praktiken. Det skadade djuret ska spåras upp och befrias från sitt lidande. Det är en aktiv medborgarinsats som frigör polisresurser till andra viktiga uppgifter.

Kunnande och engagemang för uppgiften

Jägarna har bistått polisen vid utredningar av hjortdjursolyckor ända sedan 1970-talet. Storviltsassistansen SRVA fick sin nuvarande verksamhetsform år 2009. Året därpå undertecknade polisen och jaktvårdsföreningarna ett avtal om handräckning vid problem med storvilt.

Avtalet slår fast verksamheten i stora drag medan jaktvårdsföreningarna tillämpar de praktiska detaljerna efter förhållandena i sina respektive områden. Antalet uppdrag varierar väldigt mycket i olika delar av landet. I sydvästra Finland är det rådjurs- och vitsvansolyckorna som sysselsätter organisationen medan det i östra Finland är trafikolyckorna med björnar som får uppmärksamhet i medierna.

När SRVA-personalen fått uppdraget av myndigheterna startar eftersöket som kräver en skara frivilliga med kunskaper och engagemang för uppgiften. Det händer att djuret dör på olycksplatsen och uppgiften blir då att städa bort kroppen.

De svåraste eftersöken kräver att en stor organisation sammankallas och de kan till och med pågå i dagar. Det brukar vara björnolyckor som kräver mest tid. Eftersom ett skadat djur kan vara farligt måste SRVA-personalen noggrant ta reda på i vilket tillstånd djuret befinner sig.

Med djurskyddet som utgångspunkt

I SRVA-verksamheten handlar det inte om jakt knuten till jakträtt utan om att med fullmakt av polisen utföra ett djurskyddsuppdrag som inte behöver ta hänsyn till jakträtt. Äganderät-

ten till ett dött djur preciserades i en ändring i Jaktlagen i februari 2011. Enligt lagen hör ett hjortdjur eller ett vildsvin som dött eller avlivats vid en trafikolycka till jaktvårdsföreningen i området där olyckan inträffade. På motsvarande sätt hör stora rovdjur till staten och transporteras genom polisens försorg till forskningen.

Vid eftersök på skadade djur är det viktigaste redskapet en erfaren hund som har utbildats för uppgiften. Jaktvårdsföreningen håller en förteckning över lämpliga hundar i sitt område. I praktiken får vi reda på hundarnas lämplighet genom provverksamhet.

Den senaste ändringen i provverksamheten är ett spårprov på skadat hjortdjur. Under vissa förutsättningar kan en hund också få visa vad den går för på ett eftersöksuppdrag. Men inte heller här får bedömningen av hundens arbete skymma målet; att hitta det skadade djuret och befria det från sitt lidande.

Ett skadat djur ska alltid anmälas

Alla viltolyckor med hjortdjur blir inte anmälda till myndigheterna. Oftast är det olyckor med hjort och rådjur som lämnas oanmälda. Orsaken till försummelsen kan vara att det blev obetydliga skador på fordonet eller att föraren av någon annan orsak inte vill kalla polisen till platsen. Att bilen blivit obetydligt skadad inne-

yrld Savolainen

Vid eftersök på skadade djur är det viktigaste redskapet en erfaren hund som har utbildats för uppgiften. Jaktvårdsföreningen håller en förteckning över lämpliga hundar i sitt område.

bär ändå inte per automatik att djuret klarat sig med lindriga skador. Det kan räcka med en obetydlig smäll för att bryta ett ben på djuret. Om inte föraren anmäler olyckan är det ingen som letar efter djuret, som i värsta fall går en långsam och plågsam död till mötes.

För SRVA-personalen går uppdraget så mycket lättare om informationen går snabbt fram. När det gäller givandet av uppdrag har praxis varierat på olika håll i landet. I somliga regioner kommer begäran om handräckning direkt från nödcentralen, i andra från polisen. Den pågående omorganiseringen av nödcentralerna har inneburit ändringar i etablerad praxis. Från några regioner har vi hört om fördröjningar i uppdragsgivandet och okunskap hos myndigheterna om vem de ska kontakta. Efter hand som de nuvarande arrangemangen etablerar sig kommer störningarna säkert att minska.

Märk ut olycksplatsen genast och tydligt

Ibland blir det problem med att hitta olycksplatsen. Om olycksplatsen är tydligt utmärkt blir SRVA-personalens uppgift lättare, men polisen kan vara upptagen på annat håll och hinna inte alltid till olycksplatsen. En svävande platsangivelse leder till ett tidsödande letande.

SRVA-personalen letar efter bromsspår, glasbitar och hårtofsar på en sträcka om några kilometer.

Bilföraren som gjorde anmälningen är för uppskakat för att veta om han körde på en älg eller en hjort, eller var det egentligen hände. Polisen har ringt in anmälningen från ett okänt telefonnummer, vilket gör det omöjligt att få kompletterade information av polispatrullen. Enligt det förnyade förfarandet kopplar inte heller nödcentralen SRVA-personalen till den polispatrull som gav uppdraget.

SRVA-kontaktperson Pentti Pakkala
på Säkylä-Kjulo jaktvårdsförening

■ Det vanliga är att telefonen ringer mitt i natten. När det blinkar okänt nummer på displayen vet jag vad som väntar. Om djuret är skadat och har löpt in i skogen måste någon följa efter och kolla upp läget. Hos oss handlar det mest om trafikolyckor med vitsvansvilt. En skadad hjort kan löpa flera hundra meter och skadade djur får inte lämnas i skogen.

I Kjulo är det mera lugnt ända till september. Trafikolyckorna händer först i slutet av året. Det värsta stället i Kjulo är riksväg 12.

I en del av fallen blir det vår uppgift att städa undan djurkroppen och förstöra den. Sådana gånger brukar jag åka ensam. Inte täcks jag väcka någon annan på natten.

■ SRVA-verksamheten är ett enastående arrangemang där också de påkörda djuren blir omhändertagna och vi bevarar respekten för viltet. Samtidigt ser vi till att kött som duger till föda tas till vara. Genom SRVA-verksamheten har polisen till sitt förfogande ett system som fungerar dygnet runt, vilket inte vore möjligt på något annat sätt än med frivilligarbete. Jägarna har kunskaperna, vapnen och de utbildade eftersökshundarna som behövs för uppgiften. Priset på det här talkoarbetet vågar jag inte ens försöka uppskatta. Samarbetet med nödcentralen är avgörande för att informationen om SRVA-uppdrag ska gå fram fort till de rätta personerna och rätta platserna. Med ett gott samarbete har SRVA-verksamheten en framtid och arbetssätten kan utvecklas.

Markku Tuominen
polisinspektör i Mellersta Nyland

■ Jag tycker det är bra att djur som har blivit skadade vid en olycka blir upplettade och avlivade.

Det är viktigt att åtgärden görs så smärtsamt som möjligt för djuret och utan att orsaka ytterligare stress. Rent generellt vore det viktigt att ta fram metoder för att förebygga viltolyckor och skadade djur i så hög grad som möjligt.

Kati Pulli, tf. verksamhetsledare
Djurskyddsförbundet Animalia rf

Det är inte riskfritt för jägare att ställa upp med handräckning. Ute på uppdrag rör de sig på livligt trafikerade vägar, ofta i mörker och regn. Det kräver att både utbildningen och utrustningen är i trim. Mått och steg har vidtagits för att utveckla också den här aspekten.

Det har byggts SRVA-skjutbanor där personalen kan testa sina färdigheter och framför allt få syn på sina egna brister i hanteringen av vapen och utrustning. Reflexvästar och bra strålkastare ökar säkerheten på höstliga vägar. Till initiativen hör en utbildning i första hjälpen för SRV-personal.

När allting inte går som planerat krävs det förutseende och olycksanalys. SRVA-personalen och hundarna är försäkrade genom jägarförsäkringen. Därför kan bara personer som har betalat jaktvårdsavgiften delta i verksamheten.

VILTHUSHÅLLNINGENS NATURVÅRDSMODELLER BEHÖVS OCKSÅ PÅ NATURSKYDDSDOMRÅDEN

Viltvårdens metoder har under årens lopp utvecklats till skötsel av vardagsnatur, där vi försöker hitta sätt att lindra den mänskliga verksamhetens effekter på naturen och på viltarternas livsmiljöer i områden som är i ekonomiskt bruk. Även vid skötseln av naturskyddsområden finns det ett behov av metoderna.

■ ■ ■ Försvagningen och splittringen av livsmiljöer, och problemen som orsakas av främmande arter är numera allmänt erkända som ett av de största hoten mot mångfalden i naturen. Dagens jord- och skogsbruk sköter i allt högre grad naturen som en helhet där målsättningen inte är enbart produktion av livsmedel eller råvaror. Finlands viltcentral samarbetar med organisationer inom jord- och skogsbruket för att utveckla skötseln av vardagsnaturen, men det finns ett behov av nya verksamhetsformer också för skötseln av naturskyddsområden.

Riksviltvårdsrådet behandlade på sitt möte i november de nyttoaspekter som vilthushållningen och jakten producerar vid skötseln av naturskyddsområden och förmedlade sin egen syn på saken till Miljöministeriet. Detta leder förhoppningsvis till ett samarbete om skötseln av naturen i vårt land.

Finlands viltcentral önskar erbjuda de möjligheter som naturvård

producerad av jägare innebär så att metoden kan användas också på naturskyddsområden. Viltcentralen deltar gärna i planeringen av områdenas skötsel och nyttjande – jakten medräknad – i en anda av modern naturskyddsstrategi och delaktighet.

Det bekymmersamma är att jakten med stöd av den förnyade naturskyddslagen kan totalförbjudas på de flesta naturskyddsområden i södra Finland. Merparten av dem är Naturaområden och ett beslut om hur de ska användas och skötas ska fattas inom kort. Naturskyddslagen medger vissa nya möjligheter att utveckla jaktpraxis på naturskyddsområden, men huvudregeln är ett förbud mot jakt.

Möjligheterna handlar närmast om jakt efter främmande arter och drevjakt efter älg.

De här åtgärderna har i praktiken knappast någon inverkan på det jaktliga utnyttjande av områdena.

De upplevs sällan som en möj-

lighet att knyta Ortsbor till arbetet med att sköta områdena. Bevarandet av de ovannämnda utvidgade jaktmöjligheterna kunde vara en bra lösning för att höja ett naturskyddsområdes värde som en integrerad del av Ortsbornas liv. Detta är fullt möjligt enligt naturskyddslagens paragrafer, motiveringar och anda.

Ett praktiskt exempel på ett Hembygdsvätmark Life-projekt

I jaktens och vilthushållningens verktygslåda finns många samarbetsmöjligheter som förbättrar skötseln av naturskyddsområden:

- *jakt efter främmande arter – mink och mård – på alla naturskyddsområden för att skydda markhäckande fåglar*
- *utnyttjandet av jägare på talko i den praktiska skötseln av skyddsområden eller vid inventeringar av stammar*

Kimmo Pöri

De största samarbetsfördelarna skulle vi säkert nå vid skötseln av skyddad våtmarksnatur. Även EU-kommissionen är bekymrad över tillståndet på den kanten. Enligt en rapport av BirdLife har skyddsområdenas mångfald och värde för fågellivet kollapsat. Någonstans har det alltså gått snett i den praktiska skötseln av områdena. Våtmarker är föränderliga miljöer som kräver aktiv skötsel för att deras primära egenskaper inte ska gå förlorade. Syftet med Finlands viltcentrals projekt Hembygdsvåtmark Life är att återställa objekt som en gång i tiden har lämnats vind för våg. Inom projektet restaureras våtmarker som har gått förlorade.

Ett exempel på den nya naturvårdspolitikens möjligheter finner vi i erfarenheterna från projektet.

Våtmarken Vähä-Komu i Pyhäjärvi har en historia (se rutan) som summerar vilthushållningens fördelar vid naturvård. Det här sättet att gå till väga skulle kunna bli till nytta också i den nya naturskyddspolitik.

Samarbete för naturens väl

Finlands viltcentral har utvecklat sina åtgärdsförslag och –modeller utifrån jägarnas möjligheter att delta på talko i skötseln av naturskyddsområden. Att jakt blir tillåtet i begränsad omfattning på områden som grundas enligt den nya naturskyddslagen kan betraktas som ett minimiutgångskrav.

Jägarna behöver en morot för att sköta objekten och den har av hävd bestått av jaktmöjligheter.

Jakten efter mink och mårhund eller rätten till drevjakt efter älg räcker oftast inte till. Vid skötseln av exempelvis våtmarker borde minimikravet vara att vi bevarar något slag av begränsad och gemensamt överenskommen rätt till sjöfågeljakt för att jägarna ska förbinda sig till att jaga också mink och mårhund.

Märk väl att Finlands viltcentral inte motsätter sig naturskydd utan erbjuder sina egna modeller och samarbete för att realisera naturskyddet och göra allmänheten delaktig. Miljöförvaltningen ska under de närmaste åren arrangera regionala möten där allmänheten kan delta och med sina idéer påverka hur naturområden i deras närhet används och sköts.

Jari Kokkonen

Vähä-Komu har vaknat till liv!

Vähä-Komu i Pyhäjärvi är ett modellexempel på naturvård på jägarvis och modern vilt-hushållning.

För ungefär 100 år sedan grävde man kiselgur i sjön för industrins behov. Därefter fick området växa igen ända tills ett jaktgäng på sju personer köpte det för några år sedan och började planera en istandsättning.

Jaktlaget hade hört om Finlands viltcentrals projekt Hembygdsvåtmark Life som gör det praktiskt möjligt att realisera sådana projektet. Nu krusar vinden vågorna på ett 20 hektar stort viltvatten som kryllar av liv. Här häckar bland annat svarthakedopping och stjärtand.

"Gubbarna" i jaktlaget är aktiva och gjorde i fjol över 1000 talkotimmar för naturen på platsen. De jagade sjöfågel under bara fem dagar. Mest handlar jakten om mink och mårhund. Det kan man kalla hållbart och praktiskt naturskyddsarbete av bästa märke!

■ Om vi vill bevara skyddsvärdet på ett naturobjekt är det nödvändigt med en talkoinsats av jägare. Om vi förbjuder all verksamhet på ett skyddsområde framskrider successionen i sin naturliga takt och till slut försvinner platsens naturvärde.

Syftet med det arbete för livsmiljöer som jägarna gör när de vårdar viltet är att skapa och upprätthålla successionen och djurbestånden på en nivå med optimal mångfald. Det är ingen slump att våtmarksbiotoperna med den största mångfalden finns på platser där det är tillåtet att jaga och där jaktföreningsverksamheten och markägandet med positiv attityd till jakt är aktivast.

Naturen är den största vinnaren. Jägarna har nytta av viltet, men det är inte bara viltet utan en oräknelig skara andra arter som också gynnas av att en plats blir skött.

När skyddsbeslut fattas är utgångspunkten att jakten betraktas som motsatsen till naturskydd. Men jaktförbuden bygger snarare på personlig övertygelse än påvisade olägenheter för skyddsobjektet.

Platserna har utvecklats till skyddsvärda objekt trots hundratals år av jaktmöjligheter.

Över 300 000 naturvänner som är vana vid talkoarbeten utgör en så betydelsefull resurs att det är direkt slöseri att inte använda den. Vid sidan av jägarna finns det ingen annan organisation eller grupp av naturvänner med motsvarande kapacitet till konkret naturvård.

Det är beklagligt att naturskyddets och dito organisationers enda verktyg tycks vara förbud. I stället för skyddsområden borde vi snarare tala om naturvårdsområden, där de olika sätten att tillbringa sin fritid i naturen är tillåtna på så många sätt som möjligt.

Teemu Simenius, Organisationschef, Finlands jägarförbund

■ Finlands viltcentral, Fantsvägen 13-14,
00890 HELSINGFORS, 029 431 2001, fax (09) 2727 8130,
riistakeskus@riista.fi, www.riista.fi

■ Södra Tavastland, Lukiokatu 14,
13100 TAVASTEHDUS, etela-hame@riista.fi
■ Södra Savolax, PB 14, (Virastotie 3 bost 2),
51901 JUVA, etela-savo@riista.fi
■ Sydöstra Finland, Pikkuympyräkatu 3 A,
49400 FREDRIKSHAMN, kaakkois-suomi@riista.fi
■ Kajanaland, Syväyksenkatu 1 B 27,
89600 SUOMUSSALMI, kainuu@riista.fi
■ Mellersta Finland, Kauppakatu 19 A 7,
40100 JYVÄSKYLÄ, keski-suomi@riista.fi
■ Lappland, Vanamokatu 3 D,
96500 ROVANIEMI, lappi@riista.fi
■ Uleåborg, PB 35 (Ratatie 41),
91501 MUHOS, oulu@riista.fi
■ Österbotten, Vapaudentie 32-34 B 22,
60100 SEINÄJOKI, pohjanmaa@riista.fi
■ Norra Tavastland, Labkotie 2,
36240 KANGASALA, pohjois-hame@riista.fi
■ Norra Karelen, Teollisuuskatu 15,
80100 JOENSUU, pohjois-karjala@riista.fi
■ Norra Savolax, Kiekkotie 4,
70200 KUOPIO, pohjois-savo@riista.fi
■ Kust-Österbotten, PB 16, (Långgatan 4),
66530 KVEVLAX, rannikko-pohjanmaa@riista.fi
■ Satakunta, Porintie 9 B 6,
29250 NAKKILA, satakunta@riista.fi
■ Nyland, Sompiovägen 1,
00730 HELSINGFORS, uusimaa@riista.fi
■ Egentliga Finland, Hadvalantie 8 7B,
21500 PIIKKIÖ, varsinais-suomi@riista.fi